

U hoorde het op het nieuws, u las het in de krant, het laatste kunstwerk van de Brit Art kunstenaar Damien Hirst (1965), een platina schedel bezet met 8601 diamanten wordt van 1 tot 15 november geëxposeerd in de Philips vleugel van het Rijksmuseum te Amsterdam. Ons Rijks heeft daarmee de primeur van de wereldtournee.

Damien Hirst

Opnieuw een spektakel rondom deze Britse kunstenaar, die heel vaak de pers weet te halen met opmerkelijke acties, allemaal in dienst van een hoger doel: De Kunst.

Hirst debuteerde in 1992 op een daverende manier tijdens een groepstentoonstelling van 'The Young British Artists' (YBA-kunstenaars). Het werk was

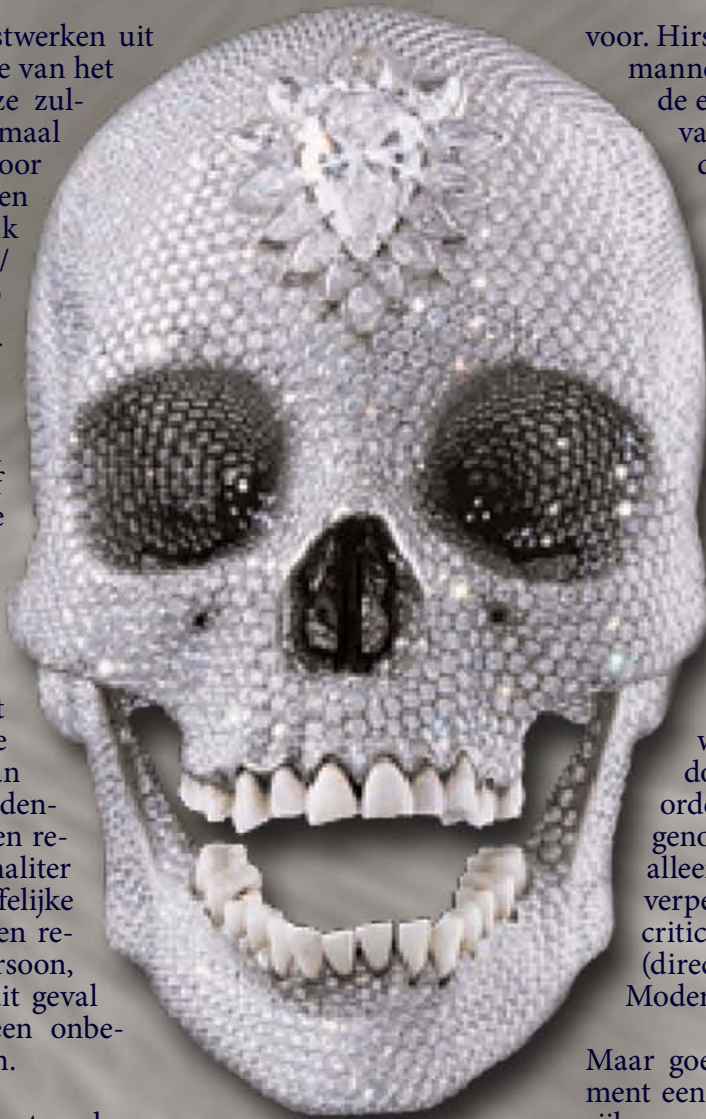
sensationeel: een haai op sterk water; de titel bij eerste lezing ondoordringend: 'De fysieke onmogelijkheid van dood in de geest van een levend iemand', ('The physical impossibility of death in the mind of someone living'). Dat 'levende iemand', dat is de beschouwer, misschien uzelf wel binnenkort. 'Dood', dat slaat uiteraard op de haai en de 'fysieke onmogelijkheid' slaat op het feit dat u altijd bang zult blijven voor een haai, ook al is die in dit geval hartstikke dood en drijvend in een enorme glazen container met formaldehyde. Alhoewel, inmiddels boezemt de haai wat minder vrees in, het beest is aan het vergaan: de formaldehyde oplossing is een groene blubbersmurrige geworden. En deze vis wordt extra duur betaald; naast de aankoopprijs van 9 miljoen dollar voor de bestaande vorm heeft de glazen kom behoefte aan een schoonmaakbeurt, een nieuwe formaldehyde oplossing en een nieuwe haai. Hirst levert ook deze. Nu heeft ook een schilderij van tijd tot tijd een nieuwe vernislaag nodig, maar in hoeverre je in dit geval 'na restauratie' nog van een 'oorspronkelijk' werk spreken kunt ...?

De dood is overigens een centraal thema in het werk van Hirst. Dat zien we ook terug in de in het Rijksmuseum te exposeren schedel, zijn meest recente werk, genaamd 'For the love of God'. De schedel is van een op 35-jarige leeftijd gestorven 18e eeuwse mannelijke Europeaan; de tanden zijn nog oorspronkelijk. Op het voorhoofd van de schedel prijkt een grote, peervormige roze diamant, door de maker de 'Skull Star Diamond' genoemd (ad \$8,000,000), omgeven door 14 kleinere witte, eveneens peervormige, diamanten. Hirst benadrukte dat de edelstenen 'ethisch correct' gewonnen zijn en afkomstig zijn uit conflictvrije gebieden. Hij verklaarde verder er geen bezwaar tegen te hebben als zijn eigen schedel, na zijn dood, eenzelfde behandeling zou krijgen...

De eigenaar die het werk nu op wereldtournee laat gaan kocht het voor de prijs van 95 miljoen euro. Hirst treedt voor deze tentoonstelling overigens ook als gastconservator op en laat de schedel omringen

door kunstwerken uit de collectie van het Rijks. Deze zullen allemaal de vrees voor de dood en het 'gedenkte sterven/memento mori'-motief weerspiegelen, een bekend motief sinds de aller-vroegste kunstuitingen. De schedel doet in deze context dan natuurlijk denken aan een relik, normaliter een stoffelijke rest van een religieus persoon, maar in dit geval die van een onbekende man.

Uit bovenstaande voorbeelden blijkt dat Hirst geen kunstenaar is die met goedkope materialen werkt. Handig te weten daarom dat de door Hirst en de YBA-generatie gemaakte werken vaak gesponsord worden door het bedrijfsleven. Dat is voor Hirst geen probleem: 'If art is about life, you can't avoid that side of life'. Het aankoopbedrag van de diamanten voor de schedel (\$28.000.000,-) schoot hij overigens wel zelf

voor. Hirst is inmiddels een van de meest invloedrijke mannen uit de kunstwereld. Een hoogtepunt voor de erkenning van zijn kunst was de toekenning van de Turner Prize in 1995: de hoogste onderscheiding voor Britse kunstenaars onder de vijftig.

Hirst heeft veel te danken aan één landgenoot: Charles Saatchi. Die had alles wat de aanvankelijk onbekende jonge kunstenaar niet had: een gerenommeerde naam in de kunstwereld, een eigen museum in Londen, een vaste greep op de media en geld, geld en nog eens geld. Saatchi handelt consequent naar zijn lijfspreuk 'Koop goedkoop, koop vroeg en stapel het hoog op'. Hij koopt werken vaak direct uit het atelier van jonge kunstenaars, die daarmee meteen succesvol worden: het tikt aan om door Saatchi opgemerkt te worden. Dat wordt hem door de gevestigde kunstorde niet altijd in dank afgenomen: 'Hij bepaalt niet alleen de kunstmarkt, hij verpest haar ook,' honen de critici met Sir Nicholas Serota (directeur van de Londense Tate Modern) voorop.

Maar goed, Hirst is op dit moment een van de meest invloedrijke mannen in de wereld van de beeldende kunst. Hij is voorlopig nog niet dood, hoewel hij er wel elke dag aan denkt.

Drs. Willy Atema, kunsthistoricus, Kunsthistorisch bureau Kunst en Kunde, Vlaardingen

Voor meer informatie of het maken van een boeking van drs. Willy Atema als spreker voor uw (bedrijfs)evenement kunt u mailen naar: willyatema@speakersacademy.eu